I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

493Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 16ΗΣ ΚΑΙ 17ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2013

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στο αναπτυξιακό πλαίσιο μετά το 2015» (διερευνητική γνωμοδότηση)

(2014/C 67/01)

Εισηγητής: **ο κ. Ivan VOLEŠ**

Με επιστολή του Επιτρόπου κ. ŠEFČOVIČ της 19ης Απριλίου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της ΣΛΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάλεσε την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει διερευνητική γνωμοδότηση με θέμα

«*Συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στο αναπτυξιακό πλαίσιο μετά το 2015*».

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Σεπτεμβρίου 2013.

Κατά την 493η σύνοδο ολομέλειας, της 16ης και 17ης Οκτωβρίου 2013 (συνεδρίαση της 16ης Οκτωβρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 100 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 2 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 *Ενίσχυση της θέσης του ιδιωτικού τομέα στην αναπτυξιακή συνεργασία*

1.1.1 Ο ιδιωτικός τομέας διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην καταπολέμηση της φτώχειας στον κόσμο διότι δημιουργεί θέσεις εργασίας, παράγει αγαθά και υπηρεσίες, αποφέρει έσοδα και κέρδη και συνεισφέρει με τους φόρους που καταβάλλει στην κάλυψη των επιβαρύνσεων του Δημοσίου αρκεί να τηρούνται οι διεθνώς αναγνωρισμένες αρχές της αναπτυξιακής συνεργασίας και οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται να είναι αξιοπρεπείς και ποιοτικές.

1.1.2 Η ΕΟΚΕ ζητά ο ιδιωτικός τομέας να συμμετέχει πιο έντονα στο πρόγραμμα ανάπτυξης για την περίοδο μετά το 2015 και στη νέα παγκόσμια συνεργασία. Η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στον καθορισμό των στόχων για την εξάλειψη της φτώχειας και την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης και μια δίκαιης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, η οποία να λαμβάνει υπόψη τόσο την ποσότητα όσο και την ποιότητα, θα επιτρέψει στον τομέα αυτό να αυξήσει το ποσοστό ευθύνης του όσον αφορά την επίτευξη των στόχων αυτών.

1.1.3 Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών επισημαίνουν όχι μόνο τα οφέλη αλλά και τους κινδύνους που συνδέονται με τη δράση του ιδιωτικού τομέα· για τον λόγο αυτό η βοήθεια του ιδιωτικού τομέα στις αναπτυσσόμενες χώρες θα πρέπει να βασίζεται στις αρχές της διαφάνειας, του ανοίγματος των δημοσίων συμβάσεων, της αποδοτικότητας, της αποτελεσματικότητας των πόρων που επενδύονται και της ευθύνης των δημοσίων λειτουργών έναντι του συνόλου των ενδιαφερομένων φορέων για την εφαρμογή της αναπτυξιακής στρατηγικής. Το συνολικό αυξανόμενο ποσοστό της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας (ΕΑΒ) για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα δεν θα πρέπει να μειώνει τα κονδύλια που διατίθενται στο πλαίσιο της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας προς τις φτωχότερες αναπτυσσόμενες χώρες.

1.2 *Προσανατολισμός του ιδιωτικού τομέα προς την υλοποίηση των αναπτυξιακών στόχων*

1.2.1 Στην παρούσα γνωμοδότηση, ο ιδιωτικός τομέας συμπεριλαμβάνει τον κοινωνικό τομέα και αποτελείται από ανεξάρτητους εργαζομένους, πολύ μικρές επιχειρήσεις, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες, συνεταιρισμούς και άλλες επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας, και συμπεριλαμβάνει τους υπαλλήλους των ιδιωτικών επιχειρήσεων και των συνδικαλιστικών

τους οργανώσεων καθώς και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που συμμετέχουν σε ιδιωτικά έργα. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, υπάρχει επίσης ένας εκτεταμένος «άτυπος» ιδιωτικός τομέας. Η στήριξη του ιδιωτικού τομέα και η συνεργασία με τον τομέα αυτό θα πρέπει να συντελεί στην καταπολέμηση της άτυπης εργασίας στις επιχειρήσεις καθώς και των καταστάσεων που την ευνοούν, από το επίπεδο του κράτους όπου οι εταιρείες αυτές ασκούν τις δραστηριότητές τους έως και τον αντίκτυπο των εν λόγω δραστηριοτήτων στην ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο.

1.2.2 Ενδείκνυται η ενεργός συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στον καθορισμό του ρόλου του ιδιωτικού τομέα και στον προσδιορισμό δεικτών συμβολής του στη διεθνή αναπτυξιακή συνεργασία· η δημιουργία μιας ευρείας πλατφόρμας σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα μπορούσε να συμβάλει σε αυτό, με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών.

1.2.3 Ενδείκνυται να χρησιμοποιηθεί η ΕΑΒ ως πολλαπλασιαστικός συντελεστής για τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων στις επενδύσεις που πραγματοποιούνται στις αναπτυσσόμενες χώρες με τη χρήση καινοτόμων χρηματοπιστωτικών μέσων. Η στήριξη που παρέχεται στα ιδιωτικά κεφάλαια καλό θα ήταν να συνδυαστεί με σαφώς καθορισμένες προϋποθέσεις όπως η δημιουργία αξιοπρεπών και ποιοτικών θέσεων εργασίας, η ποιοτική βελτίωση της παραγωγής, η μεταφορά τεχνογνωσίας όσον αφορά τη διαχείριση στον ιδιωτικό τομέα κλπ.

1.2.4 Οι συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα μπορούν να αποτελέσουν μέσο ζωτικής σημασίας για την υλοποίηση των αναπτυξιακών στρατηγικών και η επιτυχία τους εξαρτάται από την ενδεδειγμένη δοσολογία και την αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών.

1.3 *Υποστήριξη της δημιουργίας ενός ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος*

1.3.1 Στις αναπτυσσόμενες χώρες, προκειμένου ο ιδιωτικός τομέας να είναι σε θέση να διαδραματίσει τον δικό του ρόλο στην ανάπτυξη χρειάζεται ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον στο οποίο να τηρούνται οι γενικά αποδεκτές δημοκρατικές αρχές, να διευκολύνεται η σύσταση και η ανάπτυξη επιχειρήσεων, να περιορίζονται οι υπερβολικές διοικητικές απαιτήσεις, να ενισχύεται η διαφάνεια, να αναχαιτίζεται η ανεξέλεγκτη διαφθορά και να ενθαρρύνονται οι τοπικοί και ξένοι επενδυτές.

1.3.2 Η εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) ενδείκνυται να αντιμετωπίζεται ως εθελούσια πρωτοβουλία των επιχειρήσεων και ως ένδειξη της προσκόλλησής τους στη δίκαιη επιχειρηματικότητα. Πρέπει να προταθεί ένα συγκεκριμένο πλαίσιο για την ΕΚΕ στον τομέα της ανάπτυξης, το οποίο θα τηρεί τη διακήρυξη και τις αποφάσεις σχετικά με τις διεθνείς επενδύσεις και τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, καθώς και τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για την ΕΚΕ, που φέρουν τον τίτλο "κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις".

1.3.3 Όταν ο ιδιωτικός τομέας δημιουργεί θέσεις εργασίας, θα πρέπει να τηρεί τα θεμελιώδη οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα και, κυρίως, τις βασικές συμβάσεις της ΔΟΕ. Η δημιουργία των νέων θέσεων εργασίας κρίνεται σκόπιμο να πραγματοποιείται σύμφωνα με την «Ατζέντα αξιοπρεπούς εργασίας» της ΔΟΕ.

1.4 *Ενίσχυση του καινοτόμου επιχειρηματικού δυναμικού για την ανάπτυξη*

1.4.1 Θα πρέπει τα προγράμματα ανάπτυξης των θεσμικών ικανοτήτων της δημόσιας διοίκησης στις αναπτυσσόμενες χώρες να διαμορφώνονται σε στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και με τις ενδιαφερόμενες ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της αναπτυξιακής βοήθειας και θα πρέπει να βελτιωθούν οι συνθήκες υπό τις οποίες λειτουργούν κυρίως οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, διότι αυτές διαθέτουν το μεγαλύτερο δυναμικό για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη μείωση της φτώχειας.

1.4.2 Στις αναπτυσσόμενες χώρες οι οργανώσεις των επιχειρηματιών πρέπει να αναπτύξουν δεξιότητες για να βελτιώσουν την ικανότητά τους να ασκήσουν θετική επίδραση στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Θα πρέπει να υποστηριχθεί η ανάπτυξη των ικανοτήτων των οργανώσεων αυτών με την αξιοποίηση της ενεργού συμβολής των οργανισμών εταίρων στις ανεπτυγμένες χώρες. Τα προγράμματα εξωτερικής βοήθειας της ΕΕ θα πρέπει συνεπώς να χρηματοδοτούν και την τεχνική βοήθεια που οι ευρωπαϊκές οργανώσεις των επιχειρηματιών παρέχουν στους εταίρους τους στις αναπτυσσόμενες χώρες και να αυξήσουν τα κίνητρά τους.

1.4.3 Η αναπτυξιακή βοήθεια θα πρέπει να στηρίζει περισσότερο τα καινοτόμα σχέδια και τα επιχειρηματικά μοντέλα που προωθούν την ένταξη, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης μιας κοινωνίας χωρίς φραγμούς, πράγμα που θα συμβάλει στην εξάλειψη της φτώχειας στις ευάλωτες ομάδες των πολιτών, όπως τα άτομα με αναπηρία, οι γυναίκες, οι ηλικιωμένοι, κλπ.

1.4.4 Ενδείκνυται να υποστηριχθεί η συνεργασία του ιδιωτικού τομέα με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, με την προσφυγή, για παράδειγμα, σε εθελοντές για τη μεταφορά στις τοπικές επιχειρήσεις της τεχνογνωσίας στους τομείς της διαχείρισης και της τεχνολογίας, κλπ.. Τα καινοτόμα επιχειρηματικά σχέδια που έχουν στεφθεί με επιτυχία αξίζουν αυξημένης και συστηματικής διαφήμισης.

1.4.5 Η ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα απαιτεί να υποστηριχθούν σε ευρύτερη κλίμακα η εκπαίδευση και η κατάρτιση όσον αφορά τις βασικές τεχνολογίες, κυρίως των εργαζομένων με χαμηλή εξειδίκευση.

1.4.6 Η ΕΟΚΕ συνιστά να διερευνηθεί η δυνατότητα επέκτασης του προγράμματος ERASMUS για νέους επιχειρηματίες στους ενδιαφερόμενους των αναπτυσσομένων χωρών ή να καθιερωθεί κάποιο άλλο πρόγραμμα με παρεμφερείς στόχους στο οποίο να χορηγηθούν οι απαραίτητοι οικονομικοί πόροι.

1.4.7 Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται να επιδειχθεί στον τομέα της εξορυκτικής βιομηχανίας και των πρώτων υλών, όπου πρέπει να εφαρμοστούν αυστηρά οι απαιτήσεις σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, τις κοινωνικές συνθήκες των εργαζομένων ή τον βιώσιμο χαρακτήρα της οικονομικής ανάπτυξης του κράτους.

1.4.8 Οι αναπτυσσόμενες χώρες στερούνται συχνά στρατηγικών για την ανάπτυξη των ΜΜΕ και η αναπτυξιακή συνεργασία θα μπορούσε να συμβάλει στην υπερνίκηση αυτής της αδυναμίας. Η εμπειρία που αποκτήθηκε στην Ευρώπη σχετικά με την ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων θα πρέπει να διαβιβαστεί στις αναπτυσσόμενες χώρες με εύστοχο και στοχοθετημένο τρόπο.

2. **Κύρια σημεία της γνωμοδότησης**

2.1 Ο Ευρωπαίος Επίτροπος κ. ŠEFČOVIČ απηύθυνε επιστολή στον πρόεδρο της ΕΟΚΕ προκειμένου να του γνωστοποιήσει ότι η Επιτροπή καταρτίζει προτάσεις που έχουν ως στόχο την αποτελεσματικότερη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην παγκόσμια εταιρική σχέση για την ανάπτυξη μετά το 2015 και ζητεί ως εκ τούτου από την ΕΟΚΕ να καταρτίσει διερευνητική γνωμοδότηση σχετικά με τον ρόλο του ιδιωτικού τομέα, με σκοπό να επιταχυνθεί μια έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου. Το ζήτημα αυτό αποτελεί επί του παρόντος αντικείμενο συζητήσεων στο πλαίσιο του ΟΗΕ.

2.2 Στη γνωμοδότησή της REX/372 [1] σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα «Αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης για όλους: εξάλειψη της φτώχειας και εξασφάλιση βιώσιμου μέλλοντος για τον κόσμο», η ΕΟΚΕ διατύπωσε μια σειρά συστάσεων ενόψει της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στην ανάπτυξη, εφαρμογή και παρακολούθηση των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης για την περίοδο μετά το 2015 σε παγκόσμιο επίπεδο.

2.3 Η ΕΟΚΕ αφιερώνει εδώ και πολύ καιρό, στο πλαίσιο των γνωμοδοτήσεών της [2], πολυάριθμες εργασίες στο ζήτημα της αναπτυξιακής συνεργασίας και της εξωτερικής συνεργασίας και έχει αποκτήσει, εξ ιδίας πρωτοβουλίας, ευρύ φάσμα εμπειριών και συγκεκριμένων γνώσεων σε θέματα που αφορούν τις χώρες ΑΚΕ, την Ευρωμεσογειακή εταιρική σχέση, την ανατολική εταιρική σχέση, τις διεθνείς εμπορικές διαπραγματεύσεις, καθώς και άλλους τομείς σχετικούς με αναπτυξιακά ζητήματα. Αξιοποίησε πλήρως τις γνώσεις αυτές κατά την εκπόνηση της παρούσας γνωμοδότησης.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1 Ο ιδιωτικός τομέας διαδραματίζει ζωτικό ρόλο για την καταπολέμηση της φτώχειας στον κόσμο διότι δημιουργεί θέσεις εργασίας, παράγει αγαθά και υπηρεσίες, αποφέρει έσοδα και κέρδη και συνεισφέρει με τους φόρους που καταβάλλει στην κάλυψη των επιβαρύνσεων του Δημοσίου αρκεί να τηρούνται οι διεθνώς αναγνωρισμένες αρχές της συνεργασίας για την ανάπτυξη. Ακόμη και μετά το 2015, η Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια (ΕΑΒ) θα συνεχίσει να αποτελεί καταλυτική συνιστώσα της ανάπτυξης, αλλά δεν επαρκεί από μόνη της για την εξάλειψη της φτώχειας [3].

3.2 Από τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας (ΑΣΧ) για την εξάλειψη της φτώχειας απουσίαζε οιαδήποτε σχετικά σαφής υπόδειξη του τρόπου επίτευξής τους, δεν υπήρχαν αμοιβαίες συνδέσεις και υποσκελιζόταν ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα στην ανάπτυξη [4]. Η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στο μελλοντικό πλαίσιο αναπτυξιακής συνεργασίας μετά το 2015 θα πρέπει να ενισχυθεί με την ιδιότητα του στρατηγικού εταίρου και φορέα βιώσιμης ανάπτυξης για το σύνολο των τριών πυλώνων που τη στηρίζουν, εκ των οποίων ο πρώτος είναι οικονομικός, ο δεύτερος κοινωνικός και ο τρίτος περιβαλλοντικός, και οι οποίοι δεν βασίζονται μόνο σε ποσοτικούς αλλά και σε ποιοτικούς δείκτες.

3.3 Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών [5] επισημαίνουν τόσο τα πλεονεκτήματα όσο και τους κινδύνους που συνεπάγεται η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην αναπτυξιακή συνεργασία. Για την εξάλειψη των κινδύνων, η στήριξη του ιδιωτικού τομέα με τα μέσα που διατίθενται για την ανάπτυξη θα πρέπει να βασίζεται στις αρχές της διαφάνειας, της οικονομίας, της αποδοτικότητας, της αποδεδειγμένης αξίας των επενδυόμενων πόρων, του ανοίγματος των δημόσιων συμβάσεων και της ευθύνης των δημοσίων λειτουργών έναντι του συνόλου των ενδιαφερομένων φορέων για την εφαρμογή της αναπτυξιακής στρατηγικής.

3.4 Ο ιδιωτικός τομέας αποτελείται από ανεξάρτητους εργαζόμενους, από πολύ μικρές επιχειρήσεις, από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, από μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες, από επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας, από χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Με την ευρεία έννοια, οι εργαζόμενοι και τα συνδικάτα των ιδιωτικών επιχειρήσεων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων που συμμετέχουν σε ιδιωτικά έργα εμπίπτουν επίσης στον εν λόγω τομέα. Εκτός από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που ασκούν νόμιμα τις δραστηριότητές τους, υπάρχει –ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες– ένα εκτεταμένος «άτυπος» ιδιωτικός τομέας. Κατά τη χορήγηση της αναπτυξιακής βοήθειας, κρίνεται σκόπιμη η διαφορετική αντιμετώπιση, αφενός, της κάθε μίας από αυτές τις οντότητες ιδιωτικού δικαίου και, αφετέρου, της επίδρασης των δραστηριοτήτων τους στην ανάπτυξη, ανάλογα με το μέγεθος τους, τις δραστηριότητές τους και το επίπεδο ανάπτυξης του οικείου κράτους (λιγότερο αναπτυγμένο κράτος, μετρίως ανεπτυγμένο, αναπτυσσόμενο ή ακόμη ευάλωτο).

3.5 Ο ιδιωτικός τομέας, μαζί με τους εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, θα πρέπει να συμμετέχει ενεργά στον προσδιορισμό των αναγκών ανάπτυξης σε κάθε κράτος και να συμβάλλει στον καθορισμό των νέων στόχων για τη βιώσιμη ανάπτυξη μετά το 2015, προκειμένου να αναλάβει το μερίδιο ευθύνης που του αναλογεί για την εκπλήρωσή τους. Οι στόχοι αυτοί θα πρέπει να βασιστούν στους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας, να είναι συγκεκριμένοι και μετρήσιμοι και να περιλαμβάνουν τους τομείς των υδάτων, της γεωργίας, της επισιτιστικής ασφάλειας, της ενέργειας, της υποδομής των μεταφορών, της εκπαίδευσης, της υγείας, της ψηφιακής οικονομίας, της ισότητας των δύο φύλων και της κοινωνικής ισότητας.

3.6 Κρίνεται επίσης σκόπιμο να αναγνωριστεί ότι ο ιδιωτικός τομέας αποτελεί θεμελιώδη συνιστώσα της νέας παγκόσμιας εταιρικής σχέσης για την ανάπτυξη. Θα ήταν δε επιθυμητό να δημιουργηθεί μια πλατφόρμα στην οποία να συμμετέχουν οι εκπρόσωποι των επιχειρηματιών και των εργοδοτών και η οποία να είναι ανοικτή και σε άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών, για τη διεξαγωγή συζήτησης με τους εκπροσώπους των ευρωπαϊκών και χρηματοπιστωτικών θεσμικών οργάνων όσον αφορά τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στη διεθνή αναπτυξιακή συνεργασία.

3.7 Ο ιδιωτικός τομέας των κρατών χορηγών συμμετέχει στη αναπτυξιακή συνεργασία ως φορέας παροχής υπηρεσιών και εξοπλισμού που καλύπτονται οικονομικά από την ΕΑΒ, ως άμεσος χορηγός αναπτυξιακής βοήθειας για φιλανθρωπικούς σκοπούς, στο πλαίσιο έργων που αναλαμβάνονται από κοινού με τον δημόσιο τομέα και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις και ως επενδυτής για την υλοποίηση έργων τα οποία, εκτός από το ενδιαφέρον που παρουσιάζουν για την εκάστοτε επιχείρηση, ασκούν ταυτόχρονα και αξιοσημείωτη επίδραση στην ανάπτυξη. Ενδείκνυται να υποστηριχθούν πρωτίστως έργα εστιασμένα στην καινοτομία χάρη στην ανάπτυξη ικανοτήτων σχετικών με την καινοτομία, στις συμβουλευτικές υπηρεσίες, καθώς και στα εκκολαπτήρια και στις συστάδες επιχειρήσεων των δικαιούχων χωρών. Οι δημόσιες συμβάσεις για αναπτυξιακά έργα πρέπει να είναι διαφανείς και ανοικτές.

3.8 Η συμβολή του ιδιωτικού τομέα στην ανάπτυξη θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει την υποστήριξη μιας κοινωνίας χωρίς φραγμούς, η οποία θα συνέβαλε στην εξάλειψη της φτώχειας μεταξύ των

---

[1] Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα "*Αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης για όλους: εξάλειψη της φτώχειας και εξασφάλιση βιώσιμου μέλλοντος για τον κόσμο*", ΕΕ C 271, 19.9.2013, σ. 144–150

[2] Βλ. γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ σχετικά με τα θέματα: Στρατηγική ΕΕ-Αφρική (2009), ΕΕ C 77, 31.3.2009, σ. 148–156, Εμπόριο και επισιτιστική ασφάλεια (2010), ΕΕ C 255, 22.9.2010, σ. 1–9, *Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμουβλίου - Εφαρμογή του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων* (2012)) ΕΕ C 43, 15.2.2012, σ. 82–88, Αύξηση του αντικτύπου της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ: πρόγραμμα δράσης για αλλαγή / Η μελλοντική προσέγγιση για δημοσιονομική στήριξη της ΕΕ προς τρίτες χώρες (2012) ΕΕ C 229, 31.7.2012, σ. 133–139, Συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στις αναπτυξιακές πολιτικές της ΕΕ (2012) ΕΕ C 181, 21.6.2012, σ. 28–34, Κοινωνική Προστασία στην Πολιτική Ανάπτυξης (2013) δεν έχει δημοσιευθεί ακόμα στην Επίσημη Εφημερίδα.

[3] Μόνο λίγες ανεπτυγμένες χώρες έχουν επιτύχει ή υπερβεί τον στόχο που τέθηκε όσον αφορά τη διάθεση ποσοστού 0,7 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος τους (ΑΕχγΠ) στην ΕΑΒ.

[4] Βλ. Συμβουλευτική Επιτροπή για τις Επιχειρήσεις και τη Βιομηχανία του ΟΟΣΑ (BIAC), "*Perspectives for the Post-2015 Development Agenda*" (Προοπτικές σχετικά με το αναπτυξιακό θεματολόγιο για την περίοδο μετά το 2015), Φεβρουάριος 2013.

[5] ITUC www.ituc-csi.org, Concord www.concordeurope.org, DCED (Donnors Committee of Economic Development) www.enterprise-development.org.

ευάλωτων ομάδων πολιτών, όπως τα άτομα με αναπηρίες, οι ηλικιωμένοι, ή οι προσωρινά τραυματίες. Εν προκειμένω, η συμφωνία-πλαίσιο για μια αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, η οποία υπεγράφη από τους ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους τον Μάρτιο του 2010, μπορεί να χρησιμεύσει ως έμπνευση για την ενσωμάτωση αυτής της απαίτησης στο μελλοντικό αναπτυξιακό πλαίσιο.

3.9 Ο ιδιωτικός τομέας στις αναπτυσσόμενες χώρες έχει ανάγκη από συστηματική βοήθεια προκειμένου να είναι σε θέση να διαδραματίσει τον ρόλο που του αναλογεί στην ανάπτυξη. Γι' αυτό το λόγο, το μερίδιο της ΕΑΒ που είναι αφιερωμένο στην ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα αυξάνεται, αλλά η αύξηση αυτή δεν θα πρέπει ωστόσο να αποβεί εις βάρος της ΕΑΒ που παρέχεται στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (ΛΑΧ) οι οποίες την έχουν απόλυτη ανάγκη και που χωρίς αυτή δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν τα πλέον πιεστικά προβλήματά τους.

3.10 Η πραγματοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων σε έργα αναπτυξιακού ενδιαφέροντος εκ μέρους μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών αποτελούν ευκαιρία για τις τοπικές ΜΜΕ, τόσο για τις υφιστάμενες όσο και για τις νεοεμφανιζόμενες, να συμμετέχουν στην υλοποίηση των έργων αυτών, που θα τους δώσουν τη δυνατότητα –μέσω της ανάπτυξης συνεργασίας με εταίρους προερχόμενους από ανεπτυγμένες χώρες– να αποκτήσουν τεχνογνωσία και πρόσβαση στις κατάλληλες προηγμένες τεχνολογίες. Οι πολυεθνικές εταιρείες θα πρέπει να τηρούν τις αναγνωρισμένες αρχές που έχουν θεσπίσει ο ΟΗΕ, ο ΟΟΣΑ και άλλοι διεθνείς οργανισμοί ([6]).

3.11 Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν, στις αναπτυσσόμενες χώρες όπως και αλλού στον κόσμο, το μεγαλύτερο δυναμικό για την ανάπτυξη, στην αποδέσμευση του οποίου θα πρέπει να συμβάλουν κυρίως οι μικροπιστώσεις και τα επιδοτούμενα δάνεια από τα ευρωπαϊκά και διεθνή θεσμικά όργανα χρηματοδότησης της ανάπτυξης. Επιπλέον, η αποστολή εμβασμάτων και η μεταφορά άλλων χρηματοοικονομικών πόρων από τους μετανάστες αποτελούν σημαντική πηγή επενδύσεων που υπάρχει δυνατότητα να προσανατολιστούν περισσότερο στις ανάγκες της χώρας τους με την παροχή κινήτρων.

3.12 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις ιδέες που περιγράφονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Πέρα από το 2015: Μετά το 2015: προς μια συνολική και ολοκληρωμένη προσέγγιση της χρηματοδότησης για την εξάλειψη της φτώχειας και τη βιώσιμη ανάπτυξη» ([7]) και ζητά ο ιδιωτικός τομέας και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να συμμετέχουν στην προτεινόμενη συζήτηση για την ολοκληρωμένη προσέγγιση της χρηματοδότησης.

3.13 Θα ήταν επίσης ενδεδειγμένο να χρησιμοποιηθεί η ΕΑΒ ως πολλαπλασιαστικός συντελεστής για τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων στις επενδύσεις που πραγματοποιούνται στις αναπτυσσόμενες χώρες. Προς το σκοπό αυτό θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν καινοτόμα μέσα, όπως το "*blending*" (συνδυασμός πόρων), οι μηχανισμοί εγγυήσεων και τα μειωμένα επιτόκια. Κατά τον υπολογισμό του ποσού της ΕΑΒ, θα πρέπει να συνεκτιμούνται οι κρατικές εγγυήσεις για τις επενδύσεις στις αναπτυσσόμενες χώρες. Η στήριξη που παρέχεται στα ιδιωτικά κεφάλαια καλό θα ήταν να συνδυαστεί με σαφώς καθορισμένες προϋποθέσεις και δείκτες στο πλαίσιο των οποίων θα πρέπει λαμβάνεται υπόψη η βιώσιμη ανάπτυξη, η προστασία του περιβάλλοντος, η «πράσινη» οικονομία, η δημιουργία θέσεων εργασίας, η ποιοτική βελτίωση της παραγωγής, η μεταφορά τεχνογνωσίας όσον αφορά τη διαχείριση στον ιδιωτικό τομέα κλπ.

3.14 Θεωρείται σκόπιμο οι επενδύσεις να προσανατολιστούν στην ενίσχυση του τομέα των υπηρεσιών όπως είναι ο τραπεζικός τομέας, ο ασφαλιστικός τομέας, ο τομέας των τηλεπικοινωνιών, οι μεταφορές και άλλες υπηρεσίες υποστήριξης των επιχειρήσεων, χωρίς τις οποίες η υγιής ανάπτυξη της οικονομίας είναι αδύνατη. Σε αυτό το πλαίσιο, το κράτος οφείλει να διασφαλίσει τόσο το σεβασμό του ανταγωνιστικού περιβάλλοντος όσο και την ενδεδειγμένη προστασία των επενδύσεων.

3.15 Οι συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα μπορούν να αποτελέσουν μέσο ζωτικής σημασίας για την υλοποίηση των αναπτυξιακών στρατηγικών, δεδομένου ότι συνδυάζουν τον μηχανισμό επιδότησης από δημόσια ταμεία και τις ιδιωτικές επενδυτικές πρωτοβουλίες για να ανταποκριθούν στην κάλυψη ορισμένων αναπτυξιακών αναγκών των τελικών δικαιούχων. Η επιτυχία αυτών των έργων απαιτεί διαφανείς πληροφορίες και ανοιχτή επικοινωνία με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

4. **Υποστήριξη της δημιουργίας ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος**

4.1 Στις δικαιούχους αναπτυσσόμενες χώρες, είναι αναγκαία η τήρηση ορισμένων θεμελιωδών προϋποθέσεων προκειμένου ο ιδιωτικός τομέας να διασφαλίσει την ύπαρξή του και την άσκηση των δραστηριοτήτων του, έτσι ώστε να είναι σε θέση να διαδραματίσει τον δικό του ρόλο στην ανάπτυξη. Η αναπτυξιακή συνεργασία θα πρέπει να προσανατολιστεί περισσότερο προς τη συνεχή βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, η οποία θα διευκολύνει τη σύσταση και την ανάπτυξη επιχειρήσεων, θα περιορίσει τις υπερβολικές διοικητικές απαιτήσεις, θα ενισχύσει τη διαφάνεια και θα αναχαιτίσει έτσι την ανεξέλεγκτη διαφθορά. Η κατοχύρωση του κράτους δικαίου ενθαρρύνει τους ξένους και ντόπιους επενδυτές και συμβάλλει στη διαφοροποίηση των τοπικών οικονομιών.

4.2 Ένα υγιές επιχειρηματικό περιβάλλον θα πρέπει να βασίζεται στους μηχανισμούς της αγοράς, συμπεριλαμβανομένων των εξής: του οικονομικού ανταγωνισμού, των εύρυθμα λειτουργουσών χρηματοπιστωτικών αγορών, της ανεξαρτησίας των δικαστηρίων, της γενικευμένης εφαρμογής των ισχυόντων νόμων, ιδίως στον εμπορικό τομέα, της τήρησης των κανόνων του διεθνούς εμπορίου και του σεβασμού των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Θα πρέπει να τυγχάνουν σεβασμού τα τοπικά πολιτισμικά ήθη εφόσον βεβαίως αυτά δεν υπονομεύουν τον οικονομικό ανταγωνισμό και δεν ευνοούν τη διαφθορά και τη στείρα ανακατανομή των πόρων.

4.3 Στον τομέα της αναπτυξιακής συνεργασίας, η εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως εθελούσια πρωτοβουλία των επιχειρήσεων και ως ένδειξη της προσκόλλησής τους στη δίκαιη επιχειρηματικότητα. Μεταξύ των βασικών ισχυουσών διατάξεων και των διεθνώς αναγνωρισμένων αρχών ([8]), οι επιχειρήσεις επιλέγουν οι ίδιες τις διατάξεις που είναι καλύτερα προσαρμοσμένες στη δική τους ιδιαίτερη οικονομική δραστηριότητα. Ο καθορισμός συγκεκριμένου πλαισίου εξασφαλίζει συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού με τις άλλες επιχειρήσεις του κλάδου.

4.4 Δεδομένου ότι δημιουργεί θέσεις εργασίας, ο ιδιωτικός τομέας είναι σε θέση να συμβάλει στην εξάλειψη της φτώχειας. Αλλά σε αυτό το πλαίσιο, παραμένει θεμελιώδους σημασίας ο σεβασμός των θεμελιωδών οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και καθίσταται αναγκαία η αυστηρή εφαρμογή των βασικών συμβάσεων της ΔΟΕ (ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και της συλλογικής διαπραγμάτευσης, απαγόρευση της καταναγκαστικής εργασίας και της παιδικής εργασίας, καθώς και κάθε μορφής διακρίσεων όσον αφορά την απασχόληση).

([6]) Οι κατευθυντήριες γραμμές του ΟΗΕ σχετικά με τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, η πρωτοβουλία για τη διαφάνεια στις εξορυκτικές βιομηχανίες, οι κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια των υπευθύνων των αλυσίδων εφοδιασμού μεταλλευμάτων από εμπόλεμες ζώνες ή ζώνες υψηλού κινδύνου.

([7]) COM(2013) 531 final της 16ης Ιουλίου 2013.

([8]) Για παράδειγμα: ο κανόνας ISO 26000, η πρωτοβουλία του ΟΗΕ σχετικά με τις έξι αρχές για υπεύθυνες επενδύσεις.

4.5 Θα πρέπει επίσης να δημιουργηθούν νέες θέσεις σύμφωνα με την «Ατζέντα αξιοπρεπούς εργασίας» της ΔΟΕ, στην οποία ορίζεται ότι η εργασία πρέπει να επιλέγεται ελεύθερα, ότι ο εργαζόμενος δικαιούται κοινωνικής προστασίας, ότι εργοδότης οφείλει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα των εργαζομένων, καθώς και ότι απαιτείται η καθιέρωση της διεξαγωγής κοινωνικού διαλόγου. Παράλληλα, θα πρέπει όλοι οι επενδυτές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που κάνουν χρήση της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας, να τηρούν πιστά τις αρχές αυτές κατά την υλοποίηση των σχεδίων τους και να ασκούν προς το σκοπό αυτό ευεργετική επίδραση στους εταίρους τους.

4.6 Τα προγράμματα ανάπτυξης των θεσμικών ικανοτήτων της δημόσιας διοίκησης στις αναπτυσσόμενες χώρες θα πρέπει να ενισχύουν τις αρχές του κράτους δικαίου και να συμβάλουν στην βελτίωση του περιβάλλοντος των επιχειρήσεων και στην ενίσχυση των ικανοτήτων απορρόφησης των τοπικών επιχειρήσεων. Τα προγράμματα αυτά θα ήταν σκόπιμο να διαμορφώνονται σε στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και με τις ενδιαφερόμενες ΜΚΟ.

5. **Πως μπορεί ο ιδιωτικός τομέας να συνδεθεί αποτελεσματικότερα με την ανάπτυξη**

5.1 Οι οργανώσεις των επιχειρηματιών, όπως τα εμπορικά επιμελητήρια, οι επαγγελματικές ενώσεις, οι ομοσπονδίες εργοδοτών και οι οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας των χωρών χορηγών θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στα προγράμματα παροχής βοήθειας προς τον ιδιωτικό τομέα των αναπτυσσομένων χωρών σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής ενός έργου. Προς τούτο, ενδείκνυται να αναπτυχθεί ένα πρόγραμμα που θα υποστηρίζει τις τοπικές οργανώσεις που είναι υπεύθυνες να εκπροσωπούν τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και θα τους επιτρέψει να αποκτήσουν εμπειρία, ιδίως στον τομέα του μάρκετινγκ, της ένταξης στην αλυσίδα εφοδιασμού, της πιστοποίησης, της υλικοτεχνικής υποδομής κλπ.

5.2 Στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι οργανώσεις των επιχειρηματιών θα πρέπει να αποκτήσουν τις απαιτούμενες δεξιότητες για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την ενίσχυση της δημοκρατικής διοίκησης των οργάνων τους, την απόκτηση νέων μελών και την καθιέρωση ενεργού επικοινωνίας μαζί τους. Θεωρείται σκόπιμο να υποστηριχθεί η ανάπτυξη των ικανοτήτων τους χάρη στην ενεργό συμμετοχή των συναφών οργανώσεων εταίρων της ΕΕ. Συνεπώς, τα ευρωπαϊκά προγράμματα εξωτερικής βοήθειας θα πρέπει επίσης να χορηγούν χρηματοδότηση για την τεχνική βοήθεια που παρέχουν οι ευρωπαϊκές οργανώσεις των επιχειρηματιών στους εταίρους τους.

5.3 Η ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα θα πρέπει να περιλαμβάνει δυνατότητες κατάρτισης για τους επιχειρηματίες, συμπεριλαμβανομένων περιόδων πρακτικής άσκησης σε κάποια ανεπτυγμένη χώρα. Η ΕΟΚΕ συνιστά να διερευνηθεί η δυνατότητα επέκτασης του προγράμματος ERASMUS για νέους επιχειρηματίες στους ενδιαφερόμενους των αναπτυσσομένων χωρών ή να καθιερωθεί κάποιο άλλο πρόγραμμα με παρεμφερείς στόχους στο οποίο να χορηγηθούν οι απαραίτητοι οικονομικοί πόροι.

5.4 Κρίνεται ενδεδειγμένο να υποστηριχθεί σε μεγαλύτερο βαθμό η κατάρτιση και η απόκτηση γνώσεων σχετικά με τις βασικές τεχνολογίες προς όφελος κυρίως των εργαζομένων με χαμηλή εξειδίκευση. Εδώ και πολύ καιρό, οι χώρες αυτές στερούνται προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης διότι οι χώρες χορηγοί παρέχουν κυρίως υποτροφίες για σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, στη βιομηχανία αλλά και σε άλλους τομείς, ο ιδιωτικός τομέας χρειάζεται να επανδρωθεί με άτομα που διαθέτουν διαδεδομένες επαγγελματικές δεξιότητες οι οποίες αποκτώνται στο πλαίσιο παραδοσιακών συστημάτων μαθητείας και να υιοθετήσει ορισμένες εργασιακές συνήθειες που είναι αναγκαίες για όσους απασχολούνται από ξένους επενδυτές ή εργάζονται σε κάποια μεικτή επιχείρηση.

5.5 Η αναπτυξιακή βοήθεια πρέπει να στηρίζει περισσότερο τα καινοτόμα σχέδια και τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα που προάγουν την ένταξη, που παρέχουν ευρύ χώρο για τη συνεργασία του ιδιωτικού τομέα με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις. Αναφέρεται ενδεικτικά το παράδειγμα της απόσπασης των εθελοντών εμπειρογνωμόνων που παρέχουν βοήθεια για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στις αναπτυσσόμενες χώρες ([9]). Μεγαλύτερη διαφήμιση των καινοτόμων επιχειρηματικών σχεδίων για την ανάπτυξη τα οποία έχουν στεφθεί με επιτυχία θα συμβάλει στην αμοιβαία ανταλλαγή των εμπειριών των κρατών μελών.

5.6 Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται να επιδειχθεί στον τομέα της εξορυκτικής βιομηχανίας και των πρώτων υλών. Τα επενδυτικά σχέδια οφείλουν να συνεκτιμούν ζητήματα όπως η προστασία του περιβάλλοντος, οι κοινωνικές συνθήκες των εργαζομένων ή η βιωσιμότητα της ανάπτυξης. Οι υπηρεσίες των κρατικών και των τοπικών αρχών της δικαιούχου χώρας χρειάζεται να διαμορφώσουν ένα ενδεδειγμένο πλαίσιο για κάθε τομέα δραστηριότητας και να μεριμνήσουν για την τήρησή του, κυρίως όσον αφορά την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων. Η παρεχόμενη βοήθεια αναμένεται να διευκολύνει την ανάπτυξη αυτής της συστημικής προσέγγισης, με παράλληλη θέσπιση των βέλτιστων δυνατών κανόνων για τη μείωση του υπερβολικού διοικητικού φόρτου και την αποτροπή της εξάπλωσης της διαφθοράς.

5.7 Η αναπτυξιακή βοήθεια θα πρέπει να υποστηρίζει τη βιώσιμη γεωργία και τις τοπικές βιομηχανίες μεταποίησης για τη βελτίωση της επεξεργασίας των τροφίμων και των πρώτων υλών. Θα πρέπει να ενθαρρύνει τη δημιουργία ενώσεων των γεωργών και των μικρών παραγωγών που επεξεργάζονται τα γεωργικά προϊόντα και την ένταξή τους στην αλυσίδα εφοδιασμού.

Βρυξέλλες, 16 Οκτωβρίου 2013

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

([9]) Βλέπε, για παράδειγμα, τον σύλλογο κοινής ωφελείας Ex-Change: http://www.ex-change.be.